

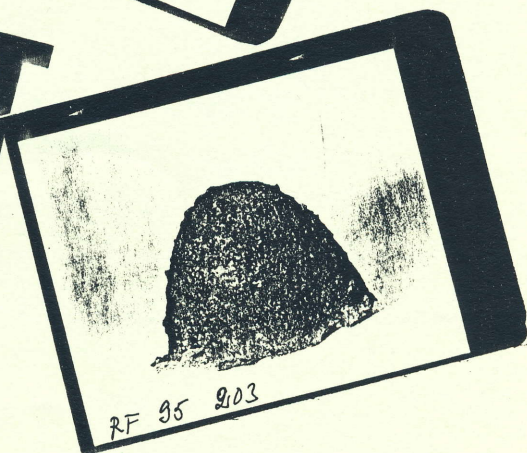
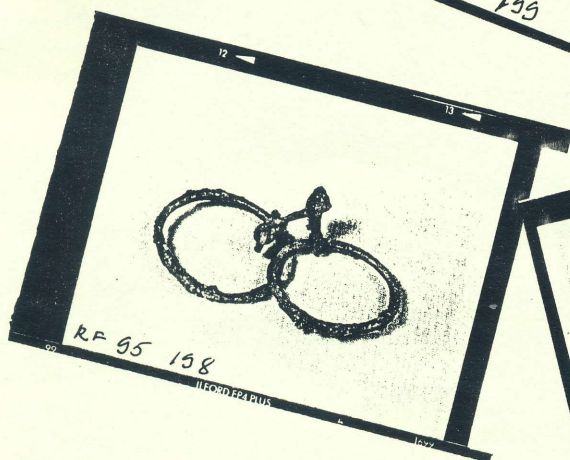
Arkeologia

NYT!

Arkeologi

NU!

4 / 95

Arkeologia
NYT!
Arkeologi
NU!
4/95

5. vuosikerta

Julkaisija

Turun maakuntamuseon ystävät -
Åbo Landskapsmusei vänner r.y.

Arkeologian jaosto -
Arkeologi seksionen.

puheenjohtaja

Heimo Kumlander

Betaniankatu 2 as.16, 20810 Turku.
p.k. 921-2353 240 t. 921-261 2183.

Vastaava toimittaja

Annell Keränen

Västaräkinkatu 1 A 7, 20610 Turku.
p. su-to 921-244 5895 klo 20.30 jälk.

Toimituskunta

Matti Eloranta, Heimo Kumlander,
Antero Rantanen ja Hilikka Saarimäki

Tilaukset

Turun maakuntamuseon ystävät r.y.

PL 286, 20101 Turku

tai arkipäivinä klo 9.00 - 11.00

Puh. 921-352 555.

Tilaushinta

Yhdistyksen jäsenille veloituksetta,
muille vuosikerta 50 mk

(3 - 4 numeroa postikuluneen)

Irtonumero 15 mk.

Mainokset

1/1 sivu 500 mk

1/2 sivu 300 mk

1/4 sivu 200 mk

Tilinumero:

Merita Pankki Oy. 226718 - 120836

ISSN 1236 - 4827

Toimitus kiittää sydämellisesti ystäviä
ja yhteistyökumppaneita kuluneesta
vuodesta toivottaen samalla kaikille
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Kansikuva:

Vehmaa, kirkonkylä, Katajarinne.

Merovinkiajalta 700-luvulta peräisin olevan
asehaudan kalustoa.

Heljä Brusila

Upea aselöytö Vehmaalta

Maakuntamuseoon välitettiin keväällä tieto, että Vehmaan kirkonkylästä, eräältä omakotityömaalta oli löydetty aseita, jotka saattaisivat kiinnostaa museoihmisiä. Kun esineet sitten aikanaan toimitettiin museoon, kävi ilmi, että ne mitä todennäköisimmin olivat peräisin samasta asehaudasta.

Vainaja oli saanut mukaansa kokoon taivutetun miekan, jossa pronssinen kahvahylsykin oli vielä tallella, pyöreälakisen kilvenkupuran, väkäsellisen putkikeihään, väkipuukon, kuolaimet ja tupen, josta jäljellä oli tosin vain suuheloitusta. Löytöpaikalle tehdyssä tarkastuksessa löytyi vielä saviastianpala ja nokimaata pihan reunalle kasatusta pengerryksestä.

Muut mahdolliset merkit olivat hävinneet pihamaan muokkauksessa.

Löytöpaikka oli kalliopohjaisen kumpareen lakialuetta ja esineet löytyivät vesijohtokaivantoa kaivettaessa.

Aseet ovat 700-luvun kalustoa ja hautaus on näin ollen tehty merovinkiajalla. Saman aikakauden aseita on löydetty aikoinaan pihatöiden yhteydessä myös Pappilan sekä Lahdingon Huolilan puutarhasta. Maakuntamuseosta asehaudan kalusto toimitettiin muinaismuistolain mukaisesti museovirastoon.

Heljä Brusila
Turun maakuntamuseo

RÖYKKIÖITÄ METSÄSSÄ

Vuoden 1993 alussa aloitettiin Lounais-Suomen metsälautakunnan, museoviraston ja Turun maakuntamuscon kesken yhteistyökokeilu, jonka tavoitteena oli metsissä sijaitsevien muinaisjäännösten tunnetuksi tekeminen ja merkitseminen ennen puukorjuutöiden alkamista. Muinaisjäännösten suojelun kannalta hanke oli merkittävä, sillä vain näin voitiin välttää muinaisjäännösten tuhoutumiselta vahingossa raskaiden metsätöykonoiden alla.

Yhteistyöhanke aloitettiin metsäalan suunnittelijoille suunnatulla koulutuspäivällä, jonka aikana välitettiin tietoa paitsi muinaisjäännöksistä myös niiden suojelu- ja hoitotoimista. Keväällä vuorossa oli päivän retki maastoon, jossa Varsinais-Suomen muinaisjäännöksiä opeteltiin näkemään omassa elementissään.

Jo samana kesänä ryhtyivät Lounais-Suomen metsälautakunnan muutamat metsätalousohjeet tarkastelemaan maastoa muinaisjäännöksetkin mielessä metsänhoitosuunnitelmia tehdessään. Maakuntamuseo sai pian karttaotteille merkityinä ilmoitukset kymmenistä kiviröykkiöhavainnoista Vehmaan ja Pyhärannan metsissä. Kohteet käytiin tarkastamassa syksyllä. Vehmaalla tarkastuskohteita oli 29, joista 14 voitiin tulkita ulkoisten piirteiden perusteella muinaisjäännöksiksi. Pyhärannan 11 kohteesta 7 tulkittiin muinaisjäännöksiksi. Vehmaan muista tarkastuskohteista 6 ja Pyhärannan kohteista 2 oli luonteeltaan epävarmempia, mutta mahdollisia muinaisjäännöksiä. Uudet löydöt ovat kivistä kasattuja röykkiöitä tai ladelmia, jotka ulkoisten elementtiensä perusteella voivat olla hautarakennelmia. Lopullinen varmuus asiasta saadaan kuitenkin vasta arkeologisten kaivausten avulla.

Metsäalan asiantuntijoiden kanssa aloitettu yhteistyökokeilu tuotti näin ollen yllättävänkin hyvää tulosta. Vastaavanlainen yhteistoiminta olisi toivottavaa muidenkin maastossa työskentelevien ja liikkuvien tahojen kanssa.

Pyhärannan Kaukkaan kylän kalliokukkulalta löydetty
pronssikautistyyppinen hautaraunio.

Heljä Brusila

Vanhan Suurtorin putkityöt

Turun maakuntamuseo varautui arkeologisiin seurantatutkimuksiin myös Vanhalla Suurtorilla, missä marras-joulukuun aikana tehdään vesi- ja sadevesiputkistojen uusimistöitä. Hankkeesta oli neuvoteltu etukäteen asianomaisten tahojen kesken ja niissä oli sovittu, että putkistot vedetään vanhaan kaivantoon mahdollisimman pian Itäisen Rantakadun puolella olevien kaivojen kiertämisen jälkeen.

Koskemattomia kulttuurikerrostumia odotettiin paljastuvan ensisijaisesti juuri torin joen puoleisesta päästä. Toisin kuitenkin kävi.

Täälläkin maaperä oli täysin myllätty aikaisemmissa kaivojen ja putkistojen rakennustöissä. Torin paloa edeltänyt pinta oli myös aikanaan kuorittu pois ja pohjustettu hiekalla varsin syvälle. Tätä kirjoitettaessa kaivanto on yhtymässä torin keskellä kulkevaan vanhaan kaivantoon, eikä arkeologiseen dokumentointiin ole vielä tähän mennessä ilmaantunut aihetta. Maakuntamuseon aikaisemmat torialueen dokumentoinnit tehtiin v. 1978 viemärikaivuun yhteydessä.

Aki Pihlman

Arkeologisia tutkimuksia Turun vanhalla Suurtorilla Brinkkalan pihalla

Vanhan Suurtorin alueella on suoritettu arkeologisia tutkimuksia eri vuosina 1900-luvun alusta lähtien. Perusteellisimmat tutkimukset Turun maakuntamuseo suoritti 1980-luvulla Suurtorin Vartiovuoren puoleisessa päässä. Näissä tutkimuksissa vanhin pohjasaven päälle muodostunut kulttuurikerrostuma voitiin ajoittaa 1200-luvun lopulle.

Viime vuosikymmenellä maakuntamuseo suoritti Brinkkalan talon pihamaalla myös koekairauksia, joiden tarkoituksena oli selvittää alueen kulttuurikerrostumien vahvuus. Kairausten perusteella pohjasaven päällä olevan kulttuurikerrostuman kokonaispaksuus vaihtelee 2.8 - 3.9 metrin välillä.

Vuoden 1995 marraskuussa tulivat Brinkkalan talon piha-alueen tutkimukset jälleen ajankohtaisiksi, kun pihalla ryhdyttiin viemäri- ja vesijohtoverkoston uusimistöihin. Ensimmäisenä kaivettiin porttikäytävästä pihan poikki johtava viemärikaivanto, jonka leveys oli metrin verran ja pituus runsaat 30 m. Syvyyttä kaivannolla oli vain runsas metri. Vanhimmat kulttuurikerrostumat jäivät näin ollen tutkijoiden ulottumattomiin, koska tutkimuksia ei voida näissä olosuhteissa laajentaa viemäriverkoston vaatimien rajojen ulkopuolelle. Alimmat tutkitut kerrostumat ajoittuivat 1500-luvun alkupuolelle ja niistä paljastui puurakennuksen jäännöksiä, lähinnä puulattiatasoja. Esiin saatiin myös rakennusten kivijalkoja myöhemmältä, Turun paloa edeltävältä ajalta. Esinelöydöt olivat varsin vähäisiä ja niistä mainittakoon puulusikka ja muutama puuastian kimpä. Piha-alueen tutkimukset jatkuvat kevättalvella 1996.

RETKI VIRON KESKIAIKAAN

Keskiajan Arkeologian seura järjesti retken Viron keskiaikaan
15-17.6.1996.

Torstai 15.6.

Lähtö Helsingistä M/S Apollolla klo 08.00

Laivalla ehdimme tutustua eri puolilta Suomea jo varhain aamulla lähteneisiin retkeläisiin. Puolilta päivin Tallinaan tultuamme meitä odottivat oppaamme paikallisen "museoviraston" ylijohtaja Jaan Tamm ja Tarton yliopiston taidehistorian laitoksen lehtori Kaur Alttola sekä kuljettajamme linja-autollaan. Lähdimme Tallinnasta Narvaan päin. Saavuimme Viron väkirikkaimpaan maakuntaan Harjumaalle.

Aluksi saimme autosta käsin nähdä rautakautisen kalmiston, joka on rekonstruoitu. Alueella on myös n. 2000 vuotta vanhat muinaispellot n. 10 m * 10 m, joiden ympärillä on kiveys ja jotka ovat pohjoisen metsävyöhykkeen vanhimmat. Pellot löytyivät fosforikaivostöiden takia tehtyjen pelastus-kaivausten ansiosta.

KIIUN TORNILINNA

Tämän jälkeen saavuimme Viron pienimmälle linnoitukselle, tuulimyllyn runkoa muistuttavaan nelikerroksiseen linnaan, jota käytettiin sodan uhates-
sa ja joka toimii nykyään kahvilana. Kiiun vasallilinna on rakennettu silloisen kartanonomistajan aloitteesta ja Tallinnan Toompean linnan rakennusmes-
tarien toimesta n. vuonna 1520. Sen halkaisija on 4,35 m ja korkeus 13,4 m. Ylin kerros tuhoutui Liivin sodan aikana ja on rekonstruoitu v.1973.

KOLGAN KARTANO

Kolgan kartanossa söimme erinomaisen lounaan. Kartanon ovat perustaneet 1200-luvulla Gotlannista tulleet munkit luostarikartanoksi ja se on mainittu lähteissä ensimmäisen kerran v.1241. Kartanon on eri aikoina omistanut Romansistersiläinen luostari, Tanskan kuningas vasalleineen, Venäläinen sotaväki ja vuonna1581 sen osti De la Gardie sekä 1600-luvun lopussa Stenboockin suku. Luostarikylän rauniot purettiin v.1626 ja v.1642 valmistui kivinen kaksikerroksinen päärakennus, joka muutettiin vuosina 1765-1768 barokki tyylin mukaiseksi ja 1820-luvulla se sai klassistisen muodon. Nämä eri vaiheet näkyvät komeassa rakennuksessa, joka on palautettu suomalaisen Stenboockien suvun omistukseen, koska nämä omistivat kartanon v.1939, kun Venäläiset valtasivat Viron.

Kartanon vanhimpia keskiaikaisia osia ei voida osoittaa, koska kartano on siltä osin tutkimatta. Kolgan kartanoa on viime aikoina restauroitu ja kartanoon on tehty hotelli, ravintola ja kokoustiloja. Kartanoon kuuluu parikymmentä rakennusta.

HALJALAN KIRKKO

Haljalan kirkko on rakennettu v.1430 alkuaan puolustuskirkoksi, jossa koko runkokuu muodostaa puolustusrakennuksen. Kirkko on useita kertoja palanut milloin sodan seurauksesta milloin taas salaman sytyttämänä. Kirkon länsitorni on 34 m korkea alaosan ollessa nelikulmainen ja yläosan kahdeksankulmainen. Nykymuotoonsa torni valmistui v.1865. Kirkkomaalla on von Shubertin perheen hautakappeli. Yksityiskohtana voidaan mainita, että tässä kirkossa pyhä vesi on johdettu ulos, kun se toisissa kirkoissa on johdettu maahan kirkon alle ja kuori-ikkunan alla on kalkkikiviristi.

RAKVERE

Rakveressä tutustuimme Tarvanpään muinaislinnoitukseen, jota Jaan Tamm ja Willem Raam ovat tutkineet. Sieltä on löytynyt mm. vanhoja 1000-1200-luvulle ajoittuvia puurakenteita, esihistoriallisen rakennusten pohjia. Linna on ollut tanskalaisille valloittajille hyvin tärkeä kohde 1200-luvun alkupuolelta lähtien. Taajama joka perustettiin linnoituksen välttämiseen läheisyyteen sai kaupunkioikeudet v.1302. Fransiskaani luostari perustettiin v.1508. Linnoituksen ja kaupungin kohtalo on ollut joutua useita kertoja eri valloittajien haltuun. Milloin kaupunkia ovat hallinneet, tuhonneet tai polttaneet ruotsalaiset, puolalaiset ja milloin taas venäläiset. Rakvere menetti jopa kaupunkioikeutensa v.1774. Baltian rautatien myötä Rakveressä alkoi uusi nousu, kunnes taas toisessa maailmansodassa iso osa kaupunkia raunioitui. Mainittakoon, että keskiaikaisessa Rakveressä oli vain kaksi katua. Alueella on suurena ongelmana paikallisen kalkkikiven rapautuminen.

PADAN KESKIAIKAINEN KYLÄ JA MUINAISLINNA

Padan kylä on ensikertaa mainittu lähteissä v.1241. Laaksosta itään sijaitsee kaksi linnanmäkeä, kivihautoja, asutuspaikka ja hautausmaa. Isomman linnanmäen kehävalli ja hautausmaa ajoittuvat löytöjensä puolesta 1000 - 1200-luvuille, kun taas pienemmän linnanmäen päätevallin alta on löydetty 1000 luv. ekr. ajoitettua keramiikkaa.

Muinaislinna on toiminut Padajoen lukkuna lähellä merta. Joen toisella puolen on vanha hautausmaa ja linnan vallia seurasi vanha maantie.

JÖHVIN KIRKKO

Myös Jöhvi esiintyy kylänä ensimmäistä kertaa v.1241, ritariston moisiona v.1491 ja kaupunkioikeudet se sai v.1938. Jöhvin kirkko on valmistunut joskus 1300-luvulla. Sillä on tällöin ollut puolustuksellinen merkitys ja se on rakennettu sen mukaisesti. Sitä on vielä vahvistettu 1500-luvulla. Kirkossa on mm. vuodelta 1728 peräisin oleva barokkityylinen saarnatuoli ja lähes rokokoota oleva Golgatan ryhmän veistos riemukaarella.

Matkalla Narvaan vasemmalle jäi Sillamäen ydinjalostuslaitos, joka on toisaalta suuri ongelma Virolle, mutta toisaalta sillä on suuri taloudellinen merkitys.

NARVAN KAUPUNKI JA LINNA

Nykyisen Narvan paikalla oli pieni linnoitus 1100-luvun lopulla ja kylä 1200-luvun alussa. Tanskalaiset rakensivat Narvajoen rannalle linnoituksen 1200-luvun lopulla. Myöhemmin se sai kehämuurin ja matalat bastionit. Kaupunki-oikeudet Narva sai v.1347. Sen jälkeen Narva on ollut liiviläisten hallussa, jotka vahvistivat sitä. 1500-luvulla se on ollut venäläisillä kunnes 1581 ruotsalaiset valloittivat sen. Vasta vuonna 1704 sen ottivat venäläiset jälleen haltuunsa. Toisessa maailmansodassa Narva tuhoutui niin, että siitä jäi jäljelle vain linnoitus ja raatihuone.

Peipsjärvestä lähtevän Narvajoen Venäjän puolella on Venäjän tsaarin livana III:n rakennuttama Ivankorodin linna.

REMNIKU YÖPYMINEN

Remniku on Peipsjärven rannalla oleva kesähotelli, jossa uskaliaammat kävivät puolen yön maissa uhmaamassa Peipsjärven aaltoja, jotka olivat niin suuria, että heittivät varomattoman uimarin nurin.

Perjantai 16.6.

Palavalla kivellä on suuri merkitys Itä-Virumaan taloudelle. Palava kivi, jota louhitaan suuria määriä voimaloiden polttoaineeksi on kuitenkin myös ongelma, sillä suuret jätekasat näkyvät monin paikoin häiritsevästi.

LAIUSEN LINNA (PALAMUSE)

Laiusen ritarilinna on ensikertaa kirjoissa mainittu v.1406. Linnan perusti saksalainen ritarikunta 1300-luvulla ja se oli ensimmäinen tuliaseille sovitettu kastellilinnoitus Virossa. Myös Laiusen linna on ollut 1500-luvulla venäläisten hallussa, myöhemmin puolalaisten ja 1600-luvun lopulla sen valloittivat ruotsalaiset. Narvan taistelujen jälkeen vuosina 1700-1701 linnassa asui Ruotsin kuningas Kaarle XII. Tämän jälkeen linna tuhoutui.

TARTON KAUPUNKI JA LINNA

Tartto on Viron vanhin kaupunki, perustettu v.1030 Jaroslav I:n toimesta ja sen sanotaan olevan Viron henkinen keskus. Tarton yliopisto on perustettu 1632 Kustaa II Aadolfin toimesta. Tartto on palanut useita kertoja ja se on ollut niinkuin monet muutkin kaupungit venäläisten, puolalaisten ja ruotsalaisten hallussa. Siellä ei ole paljontaan keskiaikaisia rakennuksia jäljellä. Kaksi kilometriä pitkstä kaupungin muurista on säilynyt vain vähäisiä katkelmia. Pietarin-Paavalin pääkirkko eli Tuomiokirkko, josta nykyisin on jäljellä v.1400 rakennettu länsisivu kaksoistorneineen ja Jaanin eli Johanneksen kirkko, jonka rakensi lyypekiläinen mestari v.1310 ja joka raunioitui v.1944. Kirkon terrakottaveistokset ovat nähtävyyksiä Eurooppaakin ajatellen. Vanhan kaupungin nykyinen muoto on peräisin 1700-1800-lukujen vaihteesta.

PUHJAN KIRKKO

Puhjan kirkko on kolmilaivainen goottilaistyyppinen hallikirkko, joka on rakennettu vuosina 1495-1499. Kirkkomaalla on erikoista muinaiset kiviristit.

VILJANDIN KAUPUNKI JA LINNA

Viljandi syntyi ja kasvoi muinaisen virolaisen linnoituksen, sittemmin saksa-laisten linnan, ympäristöön ja on kaupunkina mainittu v.1283. Ritarikunnan linnan rauniot vallihautoineen ja keskiaikaisen kaupungin muurin osia ovat säilyneet ja fransiskaani luostarikirkko on uudelleen rakennettu. Linna tuhouttiin Liivin sodassa ja lopullisesti Pohjan sodan aikana.

TÜRIN KIRKKO

Türi on Järvamaan toinen keskus Paiden jälkeen. Türi kirkko mainitaan ensikertaa v.1347, mutta on luultavasti ollut 1200-luvun lopulta kolmilaivaisena hallikirkkona ilman tornia. Kirkko on tyypillinen Keski-Viron kirkko väljine tilamuotoineen ja pyöreine pilareineen. Kirkossa on runsaskoristeinen eteläportaali ja itäisellä päätykolmiolla on tiiligotiikalle tyypilliset koristeet (komerot). Torni on pseudogoottinen.

Kirkon rakentamisesta on vastannut sama mestari kuin Viljandissakin.

ROHUKULA

Haapsalun lähellä oleva kylä, josta lähtee lauttayhteydet lähisaariin mm. 1200-luvulla ruotsalaisten asuttamaan Vormsiin. Yövyimme Rohukylän satamaluella olevassa hotellissa. Uskaliaimmat kävivät kokeilemassa uintia Itämeren aalloissa, hiukan nuhruisissa olosuhteissa, mutta selviittiinhän siinäkin.

Lauantai 17.5.

RIDALAN KIRKKO

Ridalan kirkko on perustettu 1200-luvun lopulla. Yksilaivaisena rakennuksena se edusti tyypillistä Etelä-Viron kirkkokantaa, johon myöhemmin on rakennettu nelikulmainen torni länsisivulle.

Itäinen holvi on säilynyt alkuperäisenä ja seinämaalausten katkelmia on 1300-luvulta. Saarnatuoli on barokkityylinen 1600-luvulta. Kirkkomaalta löytyy 1200- ja 1300-luvulta peräisin olevia hautalaattoja ja kiviristejä.

HAAPSALUN KAUPUNKI JA PIISPANLINNA

Haapsalu on saanut kaupunkioikeudet vuonna 1279, mutta seudulla on ollut asutusta jo 500-luvulla. Haapsalu on Viron viidenneksi vanhin kaupunki. Linnamäellä on päälinna kirkkoineen sekä kehämuurin ympäröimät esilinnat. Keskiajalla Haapsalu oli jatkuvasti sotien ja tulipalojen tanner.

Liivin sodat 1500-luvulla aiheuttivat Haapsalulle suurta tuhoa ja 1600-luvun lopulla linna raunioitui palossa ja tuhottiin Venäläisten toimesta 1700 luvulla. Vieläkin raunioista saa käsityksen miten suuresta rakennelmasta oli kyse. Kirkko rakennettiin ilman erillistä kuoria. Se sijoitettiin linnaan, mutta se oli kuitenkin tuomiokirkko.

PADISEN LUOSTARI

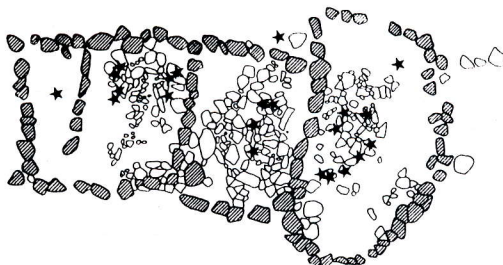
Jo 1200-luvulla sistersiläismunkit rakensivat paikalle kappelin ja Padisen luostari rakennettiin vuosina 1305-1317 munkkien toimesta. Se rakennettiin ilman kuoria. Yrjänän päivän kansannousun yhteydessä se poltettiin ja 1300-1400-luvulla se rakennettiin uudelleen nelisiipisenä rakennuksena kehämuureineen ja vallihautoineen. Luostari vihittiin vuonna 1448 ja linnoitukseksi se muutettiin, kun se siirtyi Liivinmaan ritariston haltuun vuonna 1559. Luostaria tuhottiin Liivin sodan aikana useita kertoja ja vuoden 1776 tulipalo täydensi hävityksen.

KEILAN KIRKKO

Keilan kylä on mainittu ensimmäisen kerran vuonna 1241. Kirkko on perustettu 1200-luvun lopulla. Nelikulmainen kuori on vanhinta osaa ja pitkitäisrakennus on 1300-luvulta. Kirkko holvattiin 1400-luvulla kaksilaivaiseksi ja siihen lisättiin torni, joka on saanut nykymuotonsa vuonna 1851. Viisikymmentä metriä pitkänä kirkkona se on Viron pisin maalaiskirkko.

LOUNAS syötiin Tallinnassa viihtyisässä kellariravintolassa haikein mielin odotellen laivan lähtöä ja ajatellen, että tänne tulee vielä palata. Jäihän Tallinna tällä kertaa kokonaan katsomatta ja paljon jäi katsottavaa vielä ympäri Viroakin.

LÄHTÖ Tallinnasta 16.30. Laivamatkalla vaellettiin laivalla ja istuskeltiin juttelemassa pienissä ryhmissä ja mietittiin jo seuraavaa kohdetta. Keskusteluissa nousi esille Gotlanti seuraavaksi kohteeksi, mutta myös Latvia ja Liettua olivat voimakkaasti toiveissa mukana. Nyt vain voimme odotella minne päästään seuraavaksi tutustumaan. Kiitos hyvin onnistuneesta matkasta kuuluu virolaisille oppaillemme ja Keskiajan arkeologian seuran matkasta vastanneille sekä tietenkin hyvälle matkaseuralle.

JK

Henrik Asplund & Teija Tiitinen

KESÄN KAIVAUSKUULUMISIA LOUNAIS-SUOMESTA

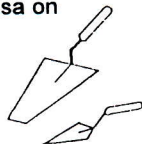
Vuonna 1995 arkeologisia kenttätutkimuksia Lounais-Suomessa suorittivat perinteiseen tapaan useat eri tahot. Museovirasto teki koe- ja pelastus-kaivauksia tielinjausten ja muiden työhankkeiden yhteydessä sekä jatkoi tutkimuksia Hiittisissä. Turun yliopisto jatkoi tutkimuskaivauksia Liedossa ja Raisiossa sekä vastasi inventoinneista Paimiossa ja Saaristomerellä. Turun maakuntamuseon kaivaus- ja tutkimustoiminta rajoittui kaupunkikaivausten puuttumisen takia Piikkiön kunnan arkeologiseen inventointiin. Helsingin yliopisto jatkoi opiskelijavoimin kartanotutkimuksiaan Perniössä ilmeisesti viimeistä vuotta. Arkeologian yhdistys Vare kaivoi tänä kesänä Liedossa, jatkaen näin yhdistyksen pitkää talkookaivausten perinnettä. Aivan uusi ilmiö oli Dragsfjärds amatörrarkeologer -nimisen yhdistyksen suorittama tutkimus, joka lienee ensimmäinen paikallisen harrastaja-arkeologisen yhdistyksen itsenäisesti järjestämä ja rahoittama kaivaus Varsinais-Suomessa. Ohessa on tiedot vuoden 1995 kenttätöiden tuloksista:

Dragsfjärd, Hiittinen, Kyrksundet

Museoviraston arkeologian osasto sekä Suomen kansallismuseo-osaston Saaristokappeli-projekti jatkoivat tutkimuksia Kyrksundetin esi- ja varhais-historiallisella kauppapaikalla sekä keskiaikaisella kappelialueella. Havainnot täydentävät aikaisemmin muodostunutta kuvaa paikalla 800-luvulta alkaen sijainneesta kauppapaikasta ja sen yhteyteen myöhemmin perustetusta kristillisestä hautausmaasta ja kappelista. Alueella tutkittiin mm. kulttuuri-kerrosta, johon liittyi rautaromun ja palaneiden piinpalojen esiintyminen. Yksittäisistä löydöistä huomionarvoisia ovat mm. hopeakoristeinen miekan-kahva sekä skandinaavinen kolmilehtisolkki.

Dragsfjärd, Söderby

Dragsfjärds amatörrarkeologer -yhdistys teki koe- ja pelastuskaivauksen Söderby II -nimisellä kivikautisella asuinpaikalla, jota on pidetty vasarakirveskulttuuriin liittyvänä. Osoittautui kuitenkin, että kyseessä on kampakeraaminen kohde. Löydöt olivat pääasiassa kvartsi- ja kivilaji-iskoksia sekä saviastianpaloja. Uusien tulosten myötä on kohteen aikaisemmat löydöt arvioitava uudelleen.

Halikko, Märy, Riihikankare ja Munismäki

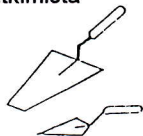
Museovirasto jatkoi tutkimuksia tulevan moottoritien linjalla suorittamalla tasokaivauksia pellolla sijaitsevalla rautakautisella asuinpaikalla. Alueella paljastui paalunsijoja ja kulttuurimaaläikkiä. Kulttuurimaasta ja peltokerroksesta löytyi runsaasti savitiivisteiden paloja sekä rautakauden keramiikkaa. Löydöistä voi erikseen mainita koristellut saviastian palat sekä yhden ristileimakoristeisen savikiekon katkelman. Riihikankareen asuinpaikan tutkimus saatiin tielinjan osalta saatettua päätökseen. Munismäen tutkimuksia jatkettiin kaivamalla paikalle koekuoppia. Löydöt viittaavat siihen, että täälläkin paikalla on sijainnut rautakautinen asuinpaikka.

Halikko, Pappila, Vuohikallio

Museovirasto suoritti Vuohikallion alueella koetutkimuksen moottoritielinjalla. Pellolla sijaitsee kivikautinen asuinpaikka, joka mahdollisesti ajoittuu myöhäismesoliittiseen aikaan. Löytöinä saatiin talteen lähinnä kvartsi-iskoksia, liuske-esineiden katkelmia sekä palanutta luuta. Kohteen tutkimista jatketaan ensi kesänä.

Kaarina, Kuusiston linna

Museoviraston rakennushistorian osasto jatkoi Kuusiston linnan muurien restaurointia, johon liittyen suoritettiin arkeologinen tutkimus kahden esilinnan välissä sijaitsevan nk. C-tornin sisällä. Tavoitteena oli rakenteiden välisen ikäjärjestyksen selvittäminen. Tutkimuksissa paljastui lähes metrin syvyinen hiilikerrok, jonka tulkinta on vielä avoin. Löytöinä saatiin talteen mm. keskiaikaista keramiikkaa sekä 1450-luvun jälkeen lyöty raha. Koska hiilikerroksen löytyminen hidastutti alunperin laadittua tutkimusaikataulua, ei kaivausta saatu päätökseen. Tutkimuksia tullaan jatkamaan ensi kesänä.

Laitila, Untamala, Ropa

Museovirasto tutki toukokuussa varhaismetallikautisen hautaröykkiön, joka sijaitsee kallionlouhinta-alueella. Röykkiö oli muodoltaan suorakulmainen ja matala, ja sen koko oli 8 x 4 m. Se oli rakennettu paljaalle kalliolle ja osoittautui tutkimuksessa löydettömäksi. Röykkiön sijaintipaikka viittaa siihen, että se ajoittuu pronssikauteen.

Lieto, Vanhalinna

Arkeologian yhdistys Vare ry suoritti pienimuotoisen koetutkimuksen Vanhalinnan linnavuoren itärinteellä. Tavoitteena oli selvittää sijaitseeko paikalla kulttuurikerros ja toisaalta sitä, miten historiallisen ajan asutus on muokannut ympäristöä. Tutkimuksissa voitiin osoittaa, että paikalla sijaitsee rautakautinen asuinpaikka. Löytöinä saatiin talteen saviitiivistettä ja rautakautisia saviastian paloja, joista yksi ajoittune viikinkiaikaan. Tutkimuksia toivotaan voitavan jatkaa ensi kesänä.

Lieto, Vanhalinna, Aittamäki

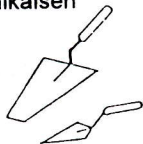
Turun yliopisto, Vanhalinnan museo ja Liedon kunta jatkoivat Aittamäen kalmiston kaivauksia. Tutkimuksissa on jo aiemmin todettu, että paikalla sijaitsee viikinkiaikainen polttokenttäkalmisto, jonka alla on roomalaisaikaisia hautauksia. Löydetty aineisto oli samankaltaista kuin edellisinä kesinä. Polttokenttäkalmiston löydöistä valtaosa on naisille kuuluneita esineitä, mm. pahoin palaneiden korujen katkelmia on runsaasti. Viikinkiaikaan ajoittuvista esineistä mainittakoon sirppi, kaksi pientä hevosenkenkäsölkeä, sekä lasimassahelmet, joita löytyi runsaasti. Roomalaisaikaisiin hautauksiin liittyivät suoraselkäinen veitsi, nauhamaisen rannerenkaan katkelmat, kaunis luukampa ja harts. Kaivaus jatkuu ensi vuonna, koska viikinkiaikaisen kalmiston rajoja ei vielä tavoitettu.

Muurla, Järvi, Hossanummi

Museovirasto teki uuden tielinjauksen takia koekaivauksen Hossanummen alueella, missä paljastui koskematon kivikauden asuinpaikkakerrostuma. Löytöinä saatiin talteen lähinnä kvartsi-iskoksia; muista löydöistä voidaan mainita hioinlaaka ja liusketaltan katkelma. Yksi kaivausalue paljasti kivetyn tulisijan. Kohde ajoittuu mahdollisesti myöhäismesoliittiseen aikaan. Tutkimuksia jatkettaneen ensi kesänä.

Paimio

Turun yliopistossa valmisteilla olevaan opinnäytteeseen liittyen tehtiin Paimiossa pienimuotoinen arkeologinen inventointi. Inventoinnissa keskityttiin Askalan ja Oinilan kylien kivikautisten asuinpaikkojen

kartoittamiseen. Tavoitteena oli saada mahdollisimman kattava kuva alueen kivikautisesta asutushistoriasta. Askalasta löytyi kolme kivikautista asuinpaikkaa, joista kaksi sijaitsee pellolla ja yksi metsässä. Löytöaineisto toisesta pellolla sijaitsevasta asuinpaikasta sisälsi mm. Jäkärän ryhmään viittaavia piirteitä; toista ei voida löytöjen perusteella ajoittaa. Kolmannen löydöt osoittavat asuinpaikan olleen käytössä pitkään. Keramiikasta on voitu tunnistaa ainakin tyypillistä kampakeramiikkaa, myöhäiskampakeramiikkaa ja nuorakeramiikkaa.

Perniö

Helsingin yliopiston keskiaikaisten kartanoiden tutkimiseen keskittynyt projekti jatkoi opiskelijavoimin kaivauksiaan Perniössä. Latokartanon Muntolannokan alueella jatkettiin 1500-1600 -luvun kuninkaankartanon tutkimista. Tänä vuonna keskityttiin kuninkaankartanon oletettuun päärakennukseen. Varmistui, että paikalla on sijainnut suuri puurakennus, jonka sisältä kaivauksissa saatiin talteen 1500-1600 -luvun löytöjä, kuten rahoja, sormustimia, keramiikkaa sekä lasi-ikkunoiden ja lasiastioiden palasia. Tutkimuksia tehtiin myös Vanhakartanon mailla, missä pystyttiin paikallistamaan Pyhäjoen keskiaikaisen kuninkaankartanon sijaintipaikka. Peltokerroksen alta paljastui hyvin säilynyt keskiaikainen asuinpaikka, jossa on havaittavissa puurakennusten jäännöksiä. Kaivauksissa löytyi myös yksi lieden pohja. Löytöinä saatiin talteen mm. keskiaikaista kivisavikeramiikkaa, lasiastioiden palasia, hopeinen korunappi ja pronssilusikka.

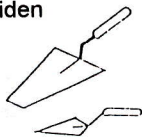
Piikkiö

Turun maakuntamuseo suoritti perusinventoinnin Piikkiön kunnan alueella. Viimeksi Piikkiö on inventoitu vuonna 1954. Maakuntamuseo aloitti kuntakohtaisen uudelleen inventoinnin jo edellisenä kesänä. Tavoitteena on kaikkien Varsinais-Suomen pienialaisten kuntien läpikäyminen vähitellen tulevien kesien aikana. Piikkiön kunta on aluetta, jossa rakennustoiminta on vilkasta ja uusi yleiskaava kunnan alueelta on valmisteilla. Inventoinnin avulla haluttiin saada kootuksi lähinnä suojelua varten yhtenäistä tietoa sisältävä kohdeluettelo. Tutkimuksissa löytyi kaksi aiemmin tuntematonta varmaa ja yksi mahdollinen kivikautinen asuinpaikka, kaksi pronssikautista hautarautiota ja kaksi rautikautista kohdetta; lisäksi kaikki vanhat tiedot tarkastettiin ja ajanmukaistettiin.

Raisio, Huhkonkallio

Turun yliopiston arkeologian oppiaine ja Raision kaupunki suorittivat koetutkimuksen Huhkonkallion alueella, jossa tietöiden yhteydessä on aikaisemmin todettu kalmistoon viittaavia löytöjä. Tavoitteena oli selvittää sijaitseeko paikalla vielä jälkiä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Tutkimuksissa voitiin osoittaa, että paikalla on muutaman neliömetrin kokoinen kalmistokiveys, josta löytyi palanutta luuta sekä rautakautista keramiikkaa. Kalmistoalueen lähettäviltä löytyi mm. keihäänkärki ja viikate, mutta esineiden löytöpaikalla ei havaittu kiinteään muinaisjäännökseen viittaavia merkkejä. Esineet ovat ilmeisesti joutuneet löytöpaikalleen aikaisempien tietöiden yhteydessä.

Raisio, Mullineduspello

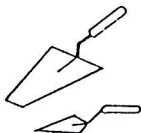
Turun yliopiston arkeologian oppiaine ja Raision kaupunki jatkoivat Mullineduspellon asuinpaikka-alueen tutkimuksia. Tutkimusalueetta laajennettiin siten, että mahdollisimman laaja osa tutkittavasta muinaisjäännöksestä saatiin esille. Paikalla sijaitsevan historiallisen ajan kiviperustaisen talonpohjan osalta tutkimukset saatiin päätökseen. Rakennus ajoittuu rahalöytöjen ja alustavan karttatutkimuksen perusteella 1700-luvun lopulle. Rautakautisen asuinpaikan osalta tutkimukset vahvistivat oletusta, että paikalla on useampaan eri puurakennukseen kuuluvia jäänteitä. Rakenteiden välinen ikäjärjestys on vielä epäselvä. Löydöistä voidaan mainita mm. luukampa, lasihelmet, kangaspuiden painojen katkelmat, verkkokoristeisen keramiikan palat, kaksi miekankahvan nuppia, piiskanpallo, sekä panssarinuolenkärkiä. Kaivauksia tultaneen jatkamaan ensi kesänä, jolloin tutkimukset on tarkoitus saattaa päätökseen.

Saaristomeren kansallispuisto

Turun yliopisto suoritti esihistoriallisen ja historiallisen ajan arkeologisten kohteiden inventointitutkimuksia Saaristomeren kansallispuiston alueella. Lehden seuraavassa numerossa on erillinen tämän tutkimuksen tuloksia käsittelevä artikkeli.

Salo, Anjala

Museovirasto suoritti uuden tielinjauksen takia inventoinnin Anjalan alueella. Moottoritien rakentamisalueella ei havaittu jälkiä esihistoriallisista asuinpaikoista, mutta lähistöltä löytyi yksi kivikautinen asuinpaikka. Paikalta löytyi kvartsi-iskoksia, saviastian paloja, palanutta luuta ym.

KANSALLISMUSEO

Kansallismuseossa jatkuu 26.10.1995 avattu näyttely joka esittelee Perun vanhaa keramiikkaa. Kokoelman johon kuuluu 80 esinettä on tuottanut Perun antropologian ja historian kansallismuseo Limasta.

Näyttely jatkuu 17.12.1995 saakka.

Marraskuussa avataan näyttelyt Ambomaa - Martti Rautasen kokoelma sekä Intiaanien kylä perusnäyttelyt.

Kansallismuseon joulumyyjäiset pidetään 9. - 10.12.1995.

En utställning av gammal peruansk keramik 26.10. - 17.12.

I november öppnas utställningarna Amboland - Martti Rautanen's samling samt En indisk by. Basutställningar.

Nationalmuseums julbasar anordnas 9. - 10.12.1995.

Mannerheimintie 34. Avoinna ti 11 - 20, ke - su 11 - 16, ma suljettu.

Pääsymaksu on 15 markkaa, alle 18-vuotiaat ilmaiseksi.

Mannerheimvägen 34. Öppet ti 11 - 20, ons-sö 11 - 16, må stängt.

Inträde 15 mk, under 18 år fritt.

KESÄN 1995 ARKEOLOGISTEN KENTTÄTÖIDEN ESITTELY 30.11.-1.12.1995 KANSALLISMUSEON LUENTOSALI

Torstai 30.11.1995

10.00 - 11.30

Torsten Edgren, museovirasto. Avaussanat.

Paula Purhonen, museovirasto. Museoviraston kesän 1995 kenttätöyt.

Vesa Laulumaa, museovirasto. Museoviraston koekaivausryhmän tutkimukset.

11.30 - 12.30 Lounastauko

12.30 - 14.00

Torsten Edgren, museovirasto. Hiittisten Kyrksundetin tutkimukset.

Leena Koivisto, museovirasto. Muinaisjäännösten hoitoa Satakunnassa.

Petri Halinen, museovirasto. Alustavia tuloksia pyyntikuoppaprojektin kenttätöistä vuosilta 1993 - 1995.

Esa Suominen, Kainuun museo. Kainuun museon kenttätöyt kesällä 1995

14.00 - 14.30 Kahvi

14.30 - 16.15

Timo Miettinen Kymenlaakson maakuntamuseo. Kymenlaakson maakuntamuseon kenttätöyt kesällä 1995.

Juha-Matti Vuorinen, Tampereen museot. Vesilahden ja Pälkäneen kunnan perusinventointi sekä osa-alueinventointi Tyrvään Vanhankirkon-niemellä ja Rautajoen kartanon alueella.

Jouko Räty, Satakunnan museo. Satakunnan museon inventoinnit Porin, Kankaanpään ja Lavian alueella.

Karim Peltonen, museovirasto. Kalkkiuuni-inventointi Vimpelissä.

Anna Nurmio, Suomen merimuseo. Suomen merimuseon tutkimukset Hangon Mulanin hylillä.

Perjantai 1.12.1995

9.00 - 11.00

Petro Pesonen, museovirasto. Posion Akanlahden Kuorikkikankaan kaivaukset.

Hans-Peter Schultz, museovirasto. Saarijärven kaivaukset 1993 - 1995.

Eeva Raike, museovirasto. Taivalkosken Ala-Irmin kaivaukset.

Kaarlo Katiskoski, museovirasto. Yli-lin Kuuselankankaan kaivaukset.

Minna Korolainen, Oulun yliopisto. Yli-lin Kierikin Kuuselankankaan kodanpohjakaivaukset.

11.00 - 12.30 Lounastauko

12.30 - 14.00

Mika Lavento, Helsingin yliopisto. Ristiinan Kitulansuon kaivaukset.

Timo Ylimaunu, Oulun yliopisto. Keminmaan inventointi.

Timo Jussila, Mikrolitti Oy. Muinaisjäännösten merkintä Etelä-Savossa sekä Puumalan Keriniemen kaivaus.

Jan Fast, Tiedekeskus Heureka. Harrastaja-arkeologiset kaivaukset Uudellamaalla.

Marianne Niukkanen ja Karim Peltonen, Helsingin yliopisto. Sukkaprojektin tutkimukset Perniön kuninkaankartanoissa.

14.00 - 14.30 Kahvi

14.30 - 16.15

Irmeli Vuorela, Geologian tutkimuskeskus. Siitepölyanalyysi esihistoriallisten röykkiöiden välimaastossa Laihialla.

Johanna Onnela, Turun yliopisto. Hiililytyskokeet ja makrofossiiliset jyvälöydöt - paleoetnobotaaninen vertailututkimus.

Taisto Karjalainen, museovirasto. Kaivaustutkimuksia Venäjällä 1995.

Paula Purhonen, museovirasto. Kaksi kansainvälistä kongressia.

Posterit: Harri Nyman ja Veli-Pekka Suhonen, Helsingin yliopisto. Porvoon maalaiskunnan Husholmenin tutkimukset - keskiaikainen linnoitus Pienpernajanlahdella.

Suomen arkeologinen seura ry järjesti harrastaja-arkeologitapaamisen

Syyskuun viimeisenä päivänä kokoontui kuutisenkymmentä arkeologian harrastajaa ja ammattilaista Kansallismuseossa. Tarkoituksena oli selkiyttää kokonaiskuvaa Suomen harrastaja-arkeologitoiminnasta erityisesti ammattilaisille ja parantaa kontakteja harrastajien ja ammattilaisten välillä. Suomen arkeologinen seura ry halusi samalla viestittää, että harrastajatoiminta on tärkeää kansalaistukea Suomen arkeologialle.

Harrastajaseurat ja epäviralliset yhteenliittymät kertoivat ytimekkäästi toiminnastaan. Edustettuina olivat ilman virallista järjestöä toimivat Mikkelin ja Savonlinnan harrastajat, joiden innoittajana on ollut Etelä-Savon maakunta-arkeologina pitkään toiminut Leena Lehtinen, sekä järjestäytyneemmät Päijät-Hämeen, Turun seudun ja Helsingin seudun (Ango ry) harrastajat. Pohjalaiset harrastajat, joiden perinne on kaikkein pisin, puuttuivat.

Suomen harrastaja-arkeologien toiminta on monipuolista. Tiedotus ja esitelmät, retkeily, matkailu ja kenttätöihin osallistuminen ovat toiminnan olennaisia osia. Toivomuslistalla oli mm. oman arkeologin saaminen pysyvästi paikkakunnalle ja yleensä paremmat yhteydet ammattilaisiin sekä omat kaivaukset.

Arkeologien ja jopa museoviraston tavoitteena on saada mahdollisimman moneen maakuntamuseoon arkeologi, joka hoitaisi muinaismuistohallinnon alueellisia tehtäviä ja samalla olisi yhteistyössä paikallisten harrastajien kanssa. Toive ei kuitenkaan toteudu kuin saduissa, erityisesti nykyisessä taloudellisessa tilantessa, ellei maakunnissa mielletä arkeologian merkitystä ja nähdä sitä olennaisena kulttuuri- ja imagotekijänä ja ellei valtio samalla näe vastuutaan arkeologisen kulttuuriperinnön valtakunnallisessa vaalimisessa. Tarvitaan tahtoa.

Yhteydet ammattilaisten kanssa paranevat kun yhteysväylät selkiintyvät: Kun harrastajat tuntevat useampia arkeologeja ja päin vastoin, yhteydenpito helpottuu. Osoitteet yhdistyksiin ja vapaisiin ryhmiin ovat nyt Arkeologisen seuran tiedossa ja päin vastoin. Suomen arkeologinen seura tiedottaa toiminnastaan ja erilaisista seminaareista etupäässä Muinaistutkija-lehden kautta ja olisi hyvä, että harrastajayhdistys tai joku ryhmän harrastajista voisi tilata sen itselleen. Hinta on 100 mk / vuosi. Vuodessa ilmestyy neljä numeroa. Lehteä ollaan kehittämässä tieteellisempään suuntaan ja numerot pyritään painottamaan kukin omaan teemaansa. **Harrastajat ovat tervetulleita osallistumaan arkeologisen seuran järjestämään toimintaan, kuten seminaareihin ja retkille.**

Anna-Liisa Hirviluoto kertoi Pohjoismaisen harrastaja-arkeologitoiminnan organisaatiosta, missä valtakunnallisilla kotiseutuliitoilla on keskeinen informointitehtävä. Päätettiin, että myös meillä pyritään nimenomaan harrastajille suunnatun informaation kulkua kanavoimaan Suomen Kotiseutuliiton kautta vastuuhenkilönä Anna-Liisa.

Harrastajien omien kaivausten järjestämistä yritettiin kokouksessa hieman hylätä. Kaivauksia organisoitaessa tulee olla selvää, että asia pystytään hoitamaan rahoituksineen kaikkineen kitkatta suunnittelusta raportointiin, luettelointiin ja konservointiin saakka. Sen sijaan harrastajille suositeltiin inventointeja ja muinaisjäännösten kunnostustöitä. Inventoinnit ovat olleet yksin tai pieninä ryhminä liikkuvien harrastajien perinteistä toimintaa, mutta muinaisjäännösten hoito ei. Kyseessä on pitkäjännitteinen työ, jonka tulokset ovat selkeästi nähtävissä ja myös niiden käsitettävissä, jotka suunnittelevat kunnan matkailuimagon tai ympäristönarvostusimagon kohottamista. Muinaisjäännöksiä kunnostamalla on jo saatu uskomattoman kauniita ja informatiivisia kulttuurimaisemakohteita useisiin Suomen kuntiin.

Toiminnan iloa ja tarmoa harrastajille toivoo

Sirkku Pihlman

ja Suomen arkeologinen seura ry, jonka postiosoite on Museovirasto, PL 913, 00101 Helsinki

J.-P. TAAVITSAISEN VIRKAANASTUJAISESITELMÄ

Turun yliopiston suomalaisen ja vertailevan arkeologian professori FT Jussi-Pekka Taavitsainen piti virkaanastujaisesitelmänsä Turun Vanhan Akatemia- talon juhlasalissa 18.10.1995. Esitelmän otsikkona oli 'Onko menneisyydellä tulevaisuutta?'

Taavitsainen luonnehti arkeologiaa maasta esiinsaatuja ihmistoiminnan jälkien tutkimiseksi. Arkeologian ei tarvitse olla sidottu aikaan, sillä jokainen päivä tuottaa lisää arkeologista lähteaineistoa. Arkeologialla on myös monia kosketuskohtia muiden tieteiden kanssa.

Yliopistoissa oppiainetta saattaa leimata oppituolin haltijan ideologia ja tausta. Opiskelijat ovat nimenneet Helsingin arkeologian 'kulttuuri-antropologisen geologian' oppituoliksi. Turussa painotettiin 'vanhojen erisnimien ja vanhan kielen tutkimista'. Taavitsainen arveli turkulaisen arkeologian tulevankin suuntauksen saavan opiskelijoilta purevan määritelmän.

Kun verrataan arkeologiassa, kansatieteessä ja taidehistoriassa vuosina 1940-1994 valmistuneiden tohtoreiden määriä, Taavitsainen katsoi arkeologian yliopisto-opetuksen epäonnistuneen.

Arkeologiaa on viime vuosina rasittanut erityisesti Turun ja Oulun yliopisto- jen pyrkimys 'uudistaa' muinaismuistolakia. Erittäin joustavan ja toimivan lain hallinnollisia tehtäviä on yritetty täysin tarpeettomasti siirtää yliopistoille. Kuitenkaan hallinnollisen ja tutkimuksellisen roolin yhdistäminen ei ole helppoa. Yliopistolaitoksen etu vaatii yhteistyötä museoviraston kanssa ja pikemminkin sen tutkimuksellisen roolin tukemista kuin riistämistä. Tämä yli kahdenkymmenen vuoden tarpeeton riitely on Taavitsaisen mielestä sitonut yliopistojen ja arkeologisen keskusviraston voimavaroja, repinyt ja uuvuttanut pientä ammattikuntaa kohtuuttomasti.

Turun niinkuin kaikkien suomalaista muinaistutkimusta harjoittavien yksi- köiden vaikeutena on tutkimuksellisen vuorovaikutuksen puute. Metodisesti moni- puolinen arkeologia on kallis tiede. Jos arkeologiaa katsotaan yliopistossa tarvittavan muunkin kuin vain sivistyksellisen ehostuksen vuoksi, on siihen myös panostettava.

Yhteistyö yliopiston muiden laitosten kanssa, vuorovaikutuksen tiivistäminen Turun maakuntamuseon kanssa sekä historiallisen ajan arkeologian aseman vahvistaminen ovat uuden professorin tähtäimessä. Erityisesti viimeksimainitussa Suomen on pystyttävä osallistumaan ulkomailla käytävään keskusteluun. Liioin ei tule unohtaa ja väheksyä Venäjää.

Ihmisyys on dialogia menneisyyden kanssa. Ilman dialogin mahdollisuutta menneisyydellä ei ole tulevaisuutta ja silloin tulevaisuudella ei ole menneisyyttä.

SEMINAARI: VANHOJEN LUIDEN KERTOMAA

Järjestäjä: Vanhojen luiden ystävät
Aika: Perjantai **12.1.1996, klo 9.00-17.00**
Paikka: Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen luentosali, Kytösuontie 11.
Kieli: Suomi, ruotsi, englanti

Ohjelma:

- 9.00-9.15** Seminaarin avaus/LKT Heikki S. Vuorinen, Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos
- 9.15-10.00** Hautaaminen Suomessa - kulttuurihistoriaa /FT Sirkku Pihlman, Turun yliopiston arkeologian osasto
- 10.00-10.45** Hautaaminen Virossa/FL Heiki Valk, Tartu Ylikool, Arheoloogia kabinet
- 10.45-11.15** Kahvitauko
- 11.15-12.00** Suomen palamattomat luuaineistot/dos. Markus Hiekkanen ja prof. Jussi-Pekka Taavitsainen, Museovirasto ja Turun yliopiston arkeologian osasto
- 12.00-12.30** Variation in cattle remains from selected archaeological sites: a study in identification of zooarchaeological material to the level of element/BA Tal Fisher, Turun yliopiston arkeologian osasto
- 12.30-13.30** Ruokailutauko
- 13.30-14.00** Luuaineistot ja tautien historia - paleoepidemiologiaa / LKT Heikki S. Vuorinen, Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos
- 14.00-14.30** Vanhat luut ja tuoreet veret - suomalais-ugrialaisten kansojen biologinen historia modernin molekyyliogenetiikan valossa /LT Antti Sajantila, Helsingin yliopiston oikeuslääketieteen laitos
- 14.30-15.00** Kovakudosten kemialliset tutkimukset /TnL Paul Ek ja FM Stig-Göran Hultén, Åbo Akademi, analyttisen kemian laboratorio
- 15.00-15.30** Kahvitauko
- 15.30-16.00** Mitä hampaistot kertovat - Julinin tontin vainajat /HLL Tiina Varrela, University of Toronto, Department of periodontology
- 16.00-16.30** Growth rate of children on Medieval Kökar/ prof. Milton Nunez, Oulun yliopiston arkeologian laitos
- 16.30-17.00** Yleiskeskustelu ja seminaarin päättäminen

Seminaariin osallistuminen on maksuton, eikä edellytä ennakkoilmoittautumista. Käytännön syistä [riittävä määrä materiaalia yms.] on kuitenkin suotavaa, että ilmoittaudutte vuoden-vaihteeseen mennessä Heikki S. Vuoriselle, Kansanterveystieteen laitos, PL 52, 00014 Helsingin yliopisto

UUSIA KIRJOJA

KNUT DRAKE: MENNEISYYS, NYKYISYYS, TULEVAISUUS:

Turun kaupungin historiallinen museo - Turun maakuntamuseo 1881 - 1981.

Suomen museolaitoksen perusteos.

Turun maakuntamuseo 1995. 152 s., 140 mk.

Julkaisu kuvaa Turun kaupungin historiallisen museon vaiheita perustamisvuodesta 1881 lähtien aina viimeisiin vuosikymmeniin maakuntamuseona. Teos perustuu kattavaan tutkimustyöhön ja kertoo eri aikakausien kulttuuri-ilmastojen ja poliittisten vaiheiden vaikutuksista museon perustamiseen ja museon kokemaan arvostukseen.

Kirjoittaja filosofian tohtori Knut Drake toimi Turun museotoimenjohtajana vuosina 1973-1990.

Museolaitos Turun vanhassa kulttuurikaupungissa mesenaatteineen, yliopistoineen ja ainutlaatuisine kulttuurimuistomerkkeineen merkitsi alusta alkaen paljon koko maan museotoimen kehitykselle. Knut Draken kirja on siksi myös teos Suomen museotoimen historiasta ja alallaan urauurtava työ.

KNUT DRAKE: FORNTID, NUTID, FRAMTID:

Åbo stads historiska museum - Åbo Landskapsmuseum 1881 - 1981.

Ett grundläggande verk om museiväsendets historia i Finland.

Åbo Landskapsmuseum 1995. 152 s., 140 mk.

Boken Skildrar Åbo stads historiska museums skeden från grundandet år 1881 till de seenaste decennierna som landskapsmuseum. Den baserar sig på ett omfattande forskningsarbete och visar hur kulturklimatet och de politiska förhållandena under olika tider har format museets verksamhet och påverkat allmänhetens inställning till institutionen.

Författaren Knut Drake är filosofie doktor och verkade som direktör för museiväsendet i Åbo 1973-1990.

Museiverksamheten i den gamla kulturstaden Åbo, med sina mecenater, universitet och unika kulturminnesmärken, fick från första början en stor betydelse för museiväsendets utveckling i hela landet. Knut Drakes bok blir därför också ett epos över det finska museiväsendets historia och ett banbrytande verk på sitt område.

MATTI HUURRE: 9000 VUOTTA SUOMEN ESIHISTORIAA.

Otava 1995.

Huurteen arkeologian oppikirjaksi tarkoitettu Suomen esihistoria teoksesta on nyt ilmestynyt viides painos. Ensimmäinen painos ilmestyi vuonna 1979, josta ajasta Suomen muinaisuuden kuva on huomattavasti muuttunut niin arkeologisen tutkimuksen myötä kuin uusien menetelmienkin avulla. Tämän lisäksi yhteistyö muiden tieteiden välillä on lisääntynyt, joten viides painos on varmasti paikallaan.

EERO OJANEN: SUOMEN MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ. Otava 1995.

Kesällä ilmestynyt Suomen muinaisjäännöksiä teos on eräänlainen jokamiehen matkaopas Suomen esihistoriaan. Kirjassaan Ojanen esittelee matkalaiselle puolisen sataa muinaisjäännöstä, kertoo niistä joko alueittain tai tyypeittäin. Kirja on täynnä jännittävää ja hämmästyttävääkin tietoa elämästä Suomessa esihistoriallisena aikana.

Projekti Muuttuva miljö - muuttuva yhteisö myy tuottamiaan kirjoja:**CULTURAL ECOLOGY: One Theory?**

Teos koostuu lähinnä arkeologisista ja kulttuurimaiseman tutkimusta koskevista artikkeleista. Hinta 45 mk.

IHMISEN MAISEMA

Koostuu projektitutkijoiden esseistä, mm. Unto Salon artikkeli Aurajokilaakson rautakaudesta. Hinta 55 mk.

Kirjoja voi ostaa Aino Nissinaholta

Ark. os. T4 puh. 921-633 6353

KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET JA METSÄNSUUNNITTELU

Toim. Airi Matila Metsäkeskus Tapio Hinta 35 mk.

Julkaisua voi ostaa Turun maakuntamuseosta puh. 921-2620 111.

KIRJA-ALENNUSMYynti -- BOKREA

TURUN LINNA -- ÅBO SLOT 20.11.-3.12.1995

Luettelo on kerätty joitakin arkeologiaa käsitteleviä julkaisuja

Turun kaupungin historiallisen museo. Raportteja

Taavitsainen, Jukka-Pekka, Kuusiston linnan kaivauslöydöt. Kaivauslöytöjen ja historiallisten lähteiden vertailua---Utgrävningsfynd från Kustö slott. En Jämförelse mellan utgrävningsfynd och historiska källor/1980. 59 s., 15 mk (20 mk).

Turun Maakuntamuseo. Raportteja

Suistoranta Kari, Muinaistutkija Adolf Lindman. Turkulaispatriootti 1800-luvulta---Fornforskaren Adolf Lindman. En Åbopatriot från 1800-talet/1982. 131 s., 15 mk (30 mk).

Historiallisen ajan arkeologia Suomessa. Symposiumin esitelmää---Den historiska tidens arkeologi i Finland. Föredrag från symposiet/1983. 171 s., 20 mk (40 mk).

Turun Mätjärvi---Mätjärvi i Åbo/1989. 233 s., 30 mk (60 mk).

Tutkimuksia Turun linnasta = Åbo slott studier 1/toimittaja - redaktör: Knut Drake/1994. 94 s., 45 mk (45 mk).

Turun maakuntamuseon monisteita

Raitio Sari: Kankaiden aloituksia ja lopetuksia sekä putkihulpion kutominen loimipainoisissa pystykangaspuissa/1991. 48 s., 25 mk (40 mk).

Kokeellinen tutkimus/1991. 93 s., 15 mk (25 mk).

Kuralan Kylämäen historiallisia vaiheita/1993. 83 s., 10 mk (20 mk)

Lisäksi alennusmyynnissä on useita arkeologiaa käsitteleviä Turun kaupungin historiallisen museon vuosikirjoja hintaan 10 - 30 markkaa/kpl sekä Turun maakuntamuseon vuosikirjoja 15 - 25 markkaa/kpl.

TURUN YLIOPISTO -- ÅBO UNIVERSITET

Turun yliopiston arkeologian juhlaulkaisu:

BASKERILINJA

Saatavana nyt alennettuun hintaan 15 mk arkeologian laitoksen toimistosta Henrikinkatu 2 Juslenia 2. kerros.

Vuoden 1995 arkeologisten tutkimuskohteiden esittelytilaisuus

**Turun linnassa
sunnuntaina 17.3.1996 klo 12.00-16.00.**

KYLÄMÄEN JOULU

Jouluverstas käsityötuotteineen ja kahviloineen sekä seimi lampai-
neen 9. - 17.12.1995 la-su klo 12.00-18.00 ma-pe klo 16.00-20.00

Jouluverstaassa Varsinais-Suomen käsityöläiset myyvät tuotteitaan.

Heli Aaltosen "Karhu ja Hirvi" kertomus esitetään kokeiluverstaan
kotarekonstruktiossa sunnuntaina 10.12. ja 17.12. klo 16.00.

Vapaa pääsy!

Tervetuloa!

INTERNETIN WWW MUSEOALAN TIETOLÄHTEENÄ

Linkkitiedot päivitetty 8.11.1995

TIEDONHAKUPALVELUT

Hakuohjelmien avulla voi hakea tietoa hakusanan avulla. Ohjelma hakee sanan tai sitä lähellä olevia sanoja WWW:in dokumenteista. Eri hakuohjelmissa on hieman eri määrä dokumentteja, joten haun tulos on eri ohjelmilla erilainen. Haun tuloksena käyttäjä saa listan niistä www-sivuista joilla haettu sana esiintyy.

Kansainvälisiä hakuohjelmia:

The Lycos Home Page

<http://lycos.cs.cmu.edu/>

WebCrawler Searching

<http://webcrawler.com/>

InfoSeek Net Search

<http://www2.infoseek.com/>

Search The MacKinley

<http://www.mckinley.com/>

CUI W3 Catalog

<http://cuiwww.unige.ch/w3catalog>

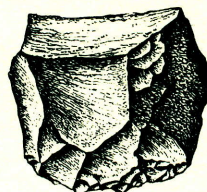
Kotimaisia hakuohjelmia:

Trappoliini

<http://www.inet.fi/trappoliini/>

Ihmemaa

<http://www.fi/haku.html>

EU

EU -tietoutta löytyy sekä erilaisilta kotisivuilta että hakuohjelmista.

WWW-dokumentteja:

I'm Europe Home Page

<http://www.echo.lu/>

Hakuohjelmia:

I'm Europe Information Broker

<http://www.echo.lu/Harvest/brokers/ECHO/query.html>

ECHO -

European Commission Host Organisation

<http://www.echo.lu/echo/en/menuecho.html>

ICE Indexing Gateway at www.echo.lu

<http://www.echo.lu/cgi/ice-form.html>

Talteen keskustoilukunnan EU-tiedotus

<http://www.mined.fi:80/tkt/eu/>

KOOSTESIVUJA

WWW-sivuja, joilta löytyy eriaiheisia linkkejä eteenpäin.

The World Wide Web Virtual Library: Subject Catalogue

[http://www3.org/hypertext/DataSources/
bySubject/Overview.html](http://www3.org/hypertext/DataSources/bySubject/Overview.html)

Etnologian linkkejä:

<http://www.sosig.escri.ac.uk/Subjects/ethno.html>

WtR Arts, Culture, History, and Human Sciences

Linkkejä venäläisiin WWW-palveluihin

<http://www.kiae.su/www/wtr/arts.html>

ArchNet

Arkeologian linkkejä ja sanahaku

[http://spirit.lib.uconn.edu/
archaeology.html](http://spirit.lib.uconn.edu/archaeology.html)

History Computerization Project

Monipuolinen linkkivalikoima humanistiselta alalta
kotisivun loppuosassa

<http://www.directnet.com/history>

ArtSource

[http://www.uky.edu/Artsource/
artsourcehome.html](http://www.uky.edu/Artsource/artsourcehome.html)

Navigator

Taideteollisen korkeakoulun linkkisivu

[http://www.uiah.fi/internetguide/
navigator.html](http://www.uiah.fi/internetguide/navigator.html)

Kaapellisolmu suosittelee

Kaapelikirjaston linkit kotimaiseen tietoon

<http://www.kaapeli.fi/suositt/>

Lisko

Lista kotimaisista sivuista

<http://stek.toulu.fi/~suopanki/lisko.html>

Suomen tieteelliset kirjastot

[http://linnea.helsinki.fi/tkay/
vtls/suomvtls.htm](http://linnea.helsinki.fi/tkay/vtls/suomvtls.htm)

MUSEOT VERKOSSA

The World Wide Web Library: Museums

[http://www.comlab.ox.ac.uk/archive/
other/museums/](http://www.comlab.ox.ac.uk/archive/other/museums/)

Kotimaisten museoiden kotisivuja

[http://www.jyu.fi/~ylrika/
museot.html](http://www.jyu.fi/~ylrika/museot.html)

Tiedot on koonnut museoviraston suunnittelusihteeri Riitta Ylönen

